

עירובין סד. (ש10) עד סה: (ש3)

ביאורי מושגים

הפרת נדרים - התורה נתנה כח לחכמים להתיר נדר. דין זה נלמד מהפסוק 'לא יחל' - הוא אינו מחל, אבל אחרים מחלים. נדרו של האדם תלוי באישור ב"ד. אם ב"ד לא מאשר את הנדר הוא מתבטל. נכון הוא שב"ד לא צריך לאשר כל נדר אבל אם נדר מגיע אל ב"ד, ב"ד יכול להחליט שהנדר לא תקף.

ישנם שני סוגי הפרה: 1. חרטה - האדם מתחרט על הנדר, 2. פתח - ישנו מידע משמעותי שהאדם לא ידע בזמן הנדר ואם היה יודע לא היה נודר. כולם מסכימים שפתח מועיל והחכמים נחלקו האם גם חרטה מועילה.

קביעות כלליות

1. מותר לחלוק על קביעות הלכתיות או לא להבין אותן אבל אסור לתת להן ציונים.
2. אדם שזכה בסכום כספי משמעותי יתרום חלק מהסכום לצרכים רוחניים וכך זכייתו תשתמר.
3. היום הוא זמן המסוגל יותר לעיון והעמקה. הלילה נועד לחזרה על הלימוד ולשינה.
4. כשאדם לומד, אפילו הפרעה קטנה ביותר מוציאה אותו מהריכוז, ולכן יש לייעד זמן מרוכז ללימוד.

הלכות שנלמדו מר' גמליאל

1. הרואה לחם - חובה עליו להרימו (ואם הלחם שלם יש חשש שכשפוהו ולכן לא ירימו).
2. ר"ג: יש להפר נדרים בישיבה (כיוון שכדי להתיר יש צורך למצוא פתח).
דעת תנאית אחרת: מותר להפר נדרים גם בעמידה (כיוון שכדי להתיר אין צורך למצוא פתח).
3. מעמד לחם שנמצא בדרך - נקבע על פי רוב הולכי הדרכים.
4. חמץ של גוי שעבר עליו הפסח - מותר בהנאה.

תפילה

- שתוי שנמנע מלהתפלל - מגינים עליו מצרות.
ראב"ע: כיוון שיש לנו צרות רבות אנו מוגדרים כשיכורים ולכן גם אם אין אנו מכוונים בתפילה ניתן ללמד על כך זכות.
- רב: מי שדעתו לא מכוונת עליו - שלא יתפלל.
ר"א: מי שחוזר מהדרך - שלא יתפלל 3 ימים.
ר' חנינא - ביום שכעס לא התפלל.
אביו של שמואל - לא היה מתפלל 3 ימים אחרי שחזר מהדרך.
שמואל - לא היה מתפלל בבית עם ריח שכר.
רב פפא - לא היה מתפלל בקרבת דגים שמיטגנים.
שמואל - ביום.

שתייה ושיכרותלשיכור אסור להורות

- שמואל: אדם ששתה ¼ לוג יין - נחשב כבר כשיכור.
רב נחמן: כשאני שותה כמות כזו דעתי צלולה יותר.

תפילה:

- שתוי (אדם המסוגל לדבר לפני מלך): אל יתפלל, ואם התפלל תפילתו כשרה.
שיכור (אדם שאינו מסוגל לדבר לפני מלך): אל יתפלל, ואם התפלל תפילתו תפילתו תועבה.

כיצד מעבירים שיכרות

- עד רביעית: הליכה של מיל, רכיבה על סוס למשך 3 מילין ושינה כלשהי - מעבירים את השפעת היין.
מעל רביעית: צריך לחכות שתפוג השפעת היין (אם ילך או יישן השיכרות רק תעמיק).

אחריות שיכור למעשיו

- שיכור רגיל - אחראי לחלוטין למעשיו.
שיכור כלוט - נחשב שוטה (ואחראי רק על כך שהביא את עצמו למצב כזה).

שתייה מגלה סוד

1. מתוך שתייה ניתן לראות את הצד היפה בחבר ולסלוח לו על שפגע בנו (זוהי גם דרכו של הבורא שרואה את הצד היפה שבנו ומעביר על מידותיו)
2. כשאדם שתוי ניתן לגלות את טבעו האמיתי (וכן גם בכיסו ובכעסו)

תפקיד השתייה

1. לסייע לאנשים מדוכאים לצאת מדכאונם.
2. לתת שכר לרשעים בעולם הזה.

עירובין סה: (ש3) עד סז. (של מהסוף)

ביאורי מושגים

חכמים נחלקו (עה). כיצד משפיעים בני החצר הפנימית על החצר החיצונית:
חכמים בתראי: הם אינם נחשבים דיירים - לכן החיצונית מותרת בלי כל קשר למה שקורה בפנימית (בתנאי כמובן שהחיצונית עירבה לעצמה)
ר' עקיבא: הם דיירים לכל דבר ועניין - לכן החיצונית אסורה בלי כל קשר למה שקורה בפנימית (אלא אם כן שתי החצרות עירבו זו עם זו).
ת"ק: יש להם זכות מוגבלת - הם מקרינים את מעמדה של הפנימית אל החיצונית: כשהפנימית אסורה (כיוון שלא עירבו או כיוון שיש שם גוי) - החיצונית אסורה. כשהפנימית מותרת (כיוון שעירבו או כיוון שיש שם רק דייר אחד) - החיצונית מותרת.

החצר הפנימית

החצר החיצונית

רשות הרבים

חצר פנימית וחצר חיצונית (עיין ביאור מושגים)

גוי ויהודים

גוי ויהודי בפנימית ויהודי בחיצונית: הפנימית מותרת בטלטול (כיוון שפוסקים כראב"י - שיהודי אחד לא נאסר בגוי). החיצונית אסורה בטלטול (כיוון שפוסקים כר"ע - שהפנימית אוסרת את החיצונית).
יהודי בפנימית ויהודי וגוי בחיצונית: הפנימית מותרת בטלטול (פשוט - יש שם רק אדם אחד). החיצונית אסורה בטלטול (הגזרה על גוי ושני יהודים תקפה גם במקרה כזה).

ביטול רשות

חצר שלמה שהתבטלה לחצר שלמה:
מועיל תמיד.

בית בודד שהתבטל לשתי החצרות (שעירבו ביניהם):
ר' יוחנן ושמואל לפי אב"י: מועיל תמיד.
שמואל לפי רבא: מועיל רק בתנאי ש: 1. העירוב נמצא בפנימית, 2. הבית שלא עירב וצריך לבטל הוא בחיצונית - (ואז אנשי הפנימית יכולים 'לסגור את הדלת' בפני אנשי החצר החיצונית שביטלו להם את רשותם).

כשאחד מהפנימית שכח לערב:
 לפי ר"א (הסובר שאין צורך לבטל לכל אחד לחוד): הוא יכול להתבטל לפנימית והחיצונית תותר ממילא.
 לפי חכמים (הסוברים שצריך לבטל לכל אחד לחוד): הוא אינו יכול להתבטל בפני החיצונית (לא ניתן להתבטל לחצר אחרת).
 רבא שהתייחס רק למקרה של שהבית שלא עירב היה מהחיצונית סבר כשיטת חכמים.

שתי חצרות הפתוחות לרה"ר ופתוחות ביניהם

לא עירבו - כל חצר מותרת לעצמה (לכל אחת יש פתח עצמאי ולכן הן אינן אוסרות אחת על השניה).
עירבו - מותרות אחת בשניה.
ביטלה אחת החצרות את רשותה בפני החצר השניה - ר' יוחנן: מועיל, שמואל: לא מועיל

חצר א'

חצר ב'

רשות הרבים

ר' יוחנן קבע שב3 תחומים אחרים השכרה דומה לעירוב:

1. ניתן לשכור אף בפחות משווה פרוטה (כמו בעירוב),
2. שכירו ולקיטו יכול להשכיר (כפי שהוא יכול לערב),
3. אחד יכול להשכיר בשם 5 דיירים (כמו בעירוב).

הערה על שלב א':

עירוב - לא ניתן לבצע באמצע שבת,
ביטול - ניתן לבצע באמצע שבת,

ר' יוחנן: לעניין זה שכירה דומה לביטול (ולא לעירוב) ולכן ניתן לבצעה בשבת.

גוי שהגיע באמצע שבת לחצר של שני יהודים

ר' יוחנן התיר את החצר בעזרת שני שלבים:

שלב א': ישכרו מהגוי את רשותו (בשבת!)

שלב ב': יבטל אחד היהודים את רשותו לחברו.

הערה על שלב ב':

שמואל חלק על ר' יוחנן וסבר שבמקרה כזה ביטול לא יועיל (שמואל סבר שביטול בשבת מועיל רק במקום שבו עירוב היה מועיל בערב שבת.
אם בערב שבת עירוב לא היה מועיל - לא יועיל ביטול).

תשובותיו של רב ששת לרב חסדא:

1. שני בתים בשני צידי רה"ר, שהוקפו במחיצה באמצע השבת - לא יכולים לבטל רשות אחד לשני.
2. נכרי שמת באמצע השבת - רב ששת: גם שמואל שאוסר כשהגוי בחיים, מתיר במותו לבטל רשות אחד לשני רב המנונא: כמחלוקת בחייו כך מחלוקת במותו.

גם ר' יוחנן שמתיר בשתי חצרות הסמוכות זו לזו - מודה כאן שלא ניתן לבטל (כיוון שכאן לא יכלו לערב בערב שבת).

טעמו של רב ששת:
כשהגוי חי - צריך גם להשכיר וגם לבטל. במותו - צריך רק ביטול.

בית מושכר

ר' אפס: אם השוכר לא נמצא, ניתן לשכור מהמשכיר חלק מהבית לעניין עירוב.

עירובין סז. (ש 7 מהסוף) עד סח: (ש 12 מסוף הצרות)

ביאורי מושגים

בית סאתיים - שטח של 5000 אמה מרובעות שניתן לזרוע בו סאתיים תבואה. גודל זה נלמד מחצר המשכן. גודל זה משמעותי מאוד בימינו לעניין עירוב אם יש שטח בגודל הזה שאינו מיועד לדיר או לתיור אלא רק לשימוש הוא מבטל את העירוב לכן כשמכינים עירוב יישובי יש לדאוג שלא יהיה שטח בגודל כזה שאינו משמש לדיר.

בגוי - העיקר הוא משאות גדולים - ולכן רק אם הוא יכול להוציא משאות גדולים זה נחשב הפתח המרכזי.

בישראל - העיקר שיוכל לטלטל בשבת לכן רק אם הפתח פתוח לרה"י הוא נחשב הפתח המרכזי.

בית שיש לו פתח נוסף בגודל 4X4

בגוי - פתוח לקרפף קטן (פחות מבית סאתיים) - הפתח החשוב הוא של החצר. פתוח לביקעה או לקרפף גדול - הפתח הנוסף הוא החשוב ואנו מתעלמים מהפתח לחצר,

בישראל - פתוח לקרפף גדול או לביקעה - הפתח החשוב הוא של החצר. פתוח לקרפף קטן (פחות מבית סאתיים) - הפתח הנוסף הוא החשוב ואנו מתעלמים מהפתח לחצר.

מעמד מחסן לא מקורה (קרפף) הגדול מבית סאתיים (5000 אמה מרובעות):

ר' יוחנן: מהתורה נחשב רה"י, מדרבנן נחשב כרמלית, לכן: הזורק מרה"י לתוכו חייב חטאת.

הדחיה של רבא: לא הבנתם נכון את הברייתא.

ההבנה הנכונה: הברייתא התירה לטלטל בתוך סלע הקטן מבית סאתיים (אבל טלטול מסלע גדול אל הים אסור).

הדחיה של רב אשי: למרות שקרפף גדול הוא רה"י מהתורה חכמים התירו לטלטל ממנו לכרמלית. (כיוון שכל דין כרמלית הוא דרבנן הם יכולים לעצב אותו כרצונם).

קושיה על ר' יוחנן מהברייתא

סלע שבתוך הים שגובה 10 טפחים ורחב מבית סאתיים - מותר בטלטול.

הסלע הנ"ל מקביל לקרפף והתירו לטלטל ממנו לים - מכאן שהוא אינו רה"י.

הלכות שנלמדו ממקרים שבהם נשפכו המים החמים של התינוק

1. אמירה לגוי ('שבות') בדבר שאין בו מעשה - מותר, בתנאי שזה לצורך מצווה.

2. עירוב חצרות במזווה (שממנו לוקחים אוכל במהלך השבת) - תלוי בשאלה: האם יש ברירה (והוברר למפרע מהו האוכל שבו משתתפים ומהו האוכל שיאכלו במהלך השבת) - והעירוב מועיל, או שאין ברירה - והעירוב לא מועיל. אביי: אין ברירה ולכן זה לא מועיל.

3. ניתן לשאול את האמא אם היא זקוקה למים חמים - ולחמם לו אגב החימום לאימו.

4. רבא: 1. ניתן לבטל מחצר לחצר (כר' יוחנן בניגוד לשמואל).
2. לא ניתן לחזור מהביטול באמצע השבת (כשמואל בניגוד לרב).

האם מחלוקות אלו תלויות אחת בשנייה

הו"א בגמרא: הן תלויות (אחרי הביטול) הוא נחשב בן חצר אחרת ולא ניתן לבטל מחצר לחצר.

רבא: הן לא תלויות, (האיסור לבטל הוא כדי למנוע זלזול בביטול).

ה'א, ורב אשי למסקנה - המח' האם ניתן לחזור מהביטול תלויה במח' את מה מבטלים:

חכמים: (הסבורים שלא מבטלים את הבית) נשארת למבטל תפיסה בביתו ולכן הוא יכול לחזור בו מהביטול (כרב).

ר"א: (הסבור שמבטלים את הבית) לא נשאר למבטל דבר ולכן הוא אינו יכול לחזור בו מהביטול (כשמואל).

מסקנה: המחלוקות לא תלויות אחת בשניה:

המח' לגבי יכולת החזרה - תלויה בשאלה האם ביטול הוא הסתלקות מלאה או חלקית.
המח' לגבי מה מבטלים - תלויה בשאלה למה התכוון האדם כשביטל את חצרו.

3 מח' בעניין ביטול רשות

חזרה מהביטול

רב: ניתן לחזור מהביטול.
שמואל: לא ניתן לחזור מהביטול.

מה מבטלים

חכמים: רק את חלקו בחצר.
ר' אליעזר: את חלקו בחצר ואת ביתו.

מי שנתן רשות והוציא מביתו לחצר

ר' מאיר: אוסר בין בשוגג ובין במזיד.
ר' יהודה: אוסר רק במזיד.

רב ששת: המח' האם ניתן לחזור מהביטול תלויה במח' על מי שביטל והוציא מביתו:

ר' מאיר: ניתן לחזור מביטול (כרב) ולכן המוציא אף בשוגג ביטל את ביטול רשותו.

ר' יהודה: לא ניתן לחזור מביטול (כשמואל) ולכן המוציא בשוגג לא ביטל את ביטול רשותו.

רבא: המח' אינן תלויות זו בזו: (לר"מ ולר"י לא ניתן לחזור מביטול - כשמואל).

ר' מאיר: יש לגזור שוגג אטו מזיד (ולכן גם בשוגג אוסר).
ר' יהודה: אין לגזור שוגג אטו מזיד (ולכן בשוגג לא אוסרים).